

Kainuun maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma TOTSU 2008 - 2009

A: 7

KAINUUN MAAKUNTAOHJELMAN
TOTEUTTAMISSUUNNITELMA TOTSU

2008 - 2009

Maakunnan yhteistyöryhmä 22.10.2007
Maakuntavaltuuston hyväksyminen 29.10.2007

Julkaisija:

Kainuun maakunta -kuntayhtymä
PL 400, 87070 KAINUU
Puh. 08 6155 41
Fax. 08 6155 4260
www.kainuu.fi

Etukansi valokuvat Rauno Malinen ja Jorma Teittinen
Takakansi valokuvat Martti Juntunen

ISBN 978-952-5326-46-8
ISSN 1795-5637

Kajaani 2007

MYR 22.10.2007, MV 29.10.2007, hyväksytty

Kainuun maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma 2008 - 2009

SISÄLLYSLUETTELO

	sivunro
I Johdanto	2
II Maakunnan kehitys ja edellisen suunnitelman toteutuminen	2
III Maakuntaohjelman toteuttaminen 2008 - 2009	4
Toteuttaminen toimintalinjoittain ja toimenpidekokonaisuuksittain	4
TL 1 Osaamisen vahvistaminen ja innovaatioympäristön kehittäminen	4
Tpk 1.1 Osaamistason nostaminen ja koulutusrakenteen kehittäminen	4
Tpk 1.2 Tietoyhteiskunnan mahdollisuuksien hyödyntäminen	6
Tpk 1.3 Innovaatio toiminnan edellytysten parantaminen	6
TL 2 Elinkeinojen ja tuotantorakenteen kehittäminen ja yrittäjyyden edistäminen	8
Tpk 2.1 Klustereiden kehittäminen ja tuotantorakenteen uudistaminen (ICT, elektroniikka, metalli, elämys tuotanto, metsä ja puu, elintarviketalous sekä hyvinvointi)	8
Tpk 2.2 Muut toimialat (Kaivannaistoimiala, Talvivaaran kaivos hanke, palvelualat)	9
Tpk 2.3 Yrittäjyyden ja yritystoiminnan edistäminen	9
Tpk 2.4 Osaavan työvoiman saatavuus	10
TL 3 Elinvoimainen uudistuva maaseutu	10
TL 4 Hyvinvoinnin edellytysten parantaminen	11
Tpk 4.1 Rakennetyöttömyyden purku ja syrjäytymisen ehkäiseminen	11
Tpk 4.2 Hyvinvointipalvelut	12
TL 5 Aluerakenteen ja infrastruktuurin toimintakyvyn vahvistaminen ja ympäristön hoito	12
Tpk 5.1 Perusrakenteiden tason ja toimivuuden parantaminen	12
Tpk 5.2 Hyvä ympäristö	12
TL 6 Vuorovaikutusten lisääminen ja yhteistyön tehostaminen	13
Tpk 6.1 Kansainvälinen ja monikulttuurinen Kainuu	13
Tpk 6.2 Viestintä ja kansalaisvaikuttaminen	13
Tpk 6.3 Alueyhteistyö ja kumppanuus	14
Liitteet	Rahoitustaulukot

Jäljempänä on eri kohtiin lisätty ehdotus ensisijaiseksi rahoittajaksi, jonka vastuulla on hankeluonnosten tarkempi käsittely. Merkinnät eivät siis ole mitenkään sitovia ja lopullisia, vaan muuttunevat osittain valmistelun kuluessa.

I Johdanto

TOTSU on tehty 27.2.2006/§ 19 maakuntavaltuustossa hyväksytyn maakuntaohjelman toimintalinjojen mukaisesti. TOTSUssa ei esitetä tyhjentävää hankeluetteloja vaan toteutettavaksi voidaan ottaa muitakin hankkeita. Mukana valmistelussa ovat olleet TE-keskuksen eri osastot, Finnvera, Oulun lääninhallituksen sivistysosasto, Oulun tiepiiri, Kainuun ympäristökeskus, Kainuun metsäkeskus ja Kainuun maakunta –kuntayhtymä. TOTSUsta laadittiin ensimmäinen luonnos, jota käsiteltiin MYR:n sihteeristössä 14.8.2007 ja MYR:ssä 20.8.2007, jonka jälkeen täydennetty TOTSUn luonnos lähti laajalle lausuntokierrokselle. Lausuntokierroksen jälkeen MYR:n sihteeristö käsitteli TOTSUa 16.10.2007. Lopullinen käsittely MYR:ssä oli 22.10.2007 ja maakuntavaltuusto hyväksyi TOTSUn kokouksessaan 29.10.2007. Rahoitusryhmä on lisäksi käsitellyt TOTSUa kokouksissaan.

Liitteenä oleviin rahoitustaulukoihin on koottu esitykset rahoituslähteittäin. Kainuussa on käytettävissä EAKR ja ESR -ohjelma, maaseutuohjelma, ENPI-ohjelma (naapurisuusohjelma) sekä Kainuun kehittämisraha. Kainuun hallintokokeiluun liittyen EAKR ja ESR -ohjelman rahoituksesta ja Kainuun kehittämisrahan jakamisesta sekä maaseutuohjelman ja kalatalousohjelman varojen kohdentamisesta päättää maakuntavaltuusto. Kainuussa toimii lisäksi kaksi Leader-ryhmää, jotka kohdentavat saamansa rahoituksen omien toimintasuunnitelmiansa mukaisesti.

Tekstissä ja taulukoissa esiintyvät lyhenteet:

KMK	Kainuun maakunta –kuntayhtymä, työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala
LH	Oulun lääninhallituksen sivistysosasto, opetusministeriön kautta tuleva rahoitus
TE	Te-keskuksen yritysosasto, työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala
TE	Te-keskuksen teknologian kehittämisosasto, ” ”
FINN	Finnvera Oyj, ” ”
TE	Te-keskuksen työvoimaosasto, ” ”
TE	Te-keskuksen maaseutuosasto, maa- ja metsätalousministeriön ” ”
KAI	Kainuun ympäristökeskus, ympäristöministeriön ja MMM:n kautta tuleva rahoitus
Tiep	Oulun tiepiiri, liikenne- ja viestintäministeriön ” ”
MeKe	Kainuun metsäkeskus, maa- ja metsätalousministeriön kautta tuleva rahoitus
STM	Sosiaali- ja terveysministeriö tai lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto

II Maakunnan kehitys ja edellisen suunnitelman toteutuminen

Kainuun väestö väheni vuoden 2006 aikana. Vähennystä oli 953 henkeä ja se oli 291 henkilöä enemmän kuin vuonna 2005. Vuoden 2007 puolivuotistilanteen osalta väestön muutos oli 219 henkilöä vähemmän verrattaessa vuoden 2006 puolivuotistilanteeseen. Vuoden 2007 kahden ensimmäisen neljänneksen kokonaisväestön muutos oli –150 henkilöä. Työllisyyskehitys oli suhteellisen hyvä. TE-keskuksen työvoimaosaston mukaan työttömien määrä laski vuoden 2005 lopun tilanteesta ja oli vuoden 2006 lopussa 6 306 henkilöä. Vähennystä oli 562 henkilöä. Keskimääräinen työttömyysaste vuonna 2006 oli 16,4 % ja vuoden 2007 kesäkuun lopussa se oli 14,3 %.

TOTSU 2007-2008:aan, joka hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 30.10.2006, sisällytetyt hankkeet ovat toteutuneet lähes 100-prosenttisesti syyskuussa 2007 käytettävissä olevien tietojen mukaan. TOTSUN ohjausvaikutus on ollut siis merkittävä.

Seuraavassa taulukossa näkyvät lähtötaso ja maakuntaohjelmassa asetetut tavoitteet :

	Lähtötaso	Tavoite 2010
1) Koulutustaso		
* tutkinnon suorittaneiden osuus, 2005	59,7	63,8
* korkea-asteen suorittaneiden osuus, 2005	19,1	25,0
2) Työmarkkinatilanne		
* työllisyysaste, työvoimatutkimus 2005	58,0	60,3
* työttömyysaste, työvoimatutkimus 2005	16,6	12,0
* työpaikkojen määrä, työssäkäyntitilasto 2004 (indeksi v. 2000 = 100)	97,2	101,4
3) Muuttoliike ja väestö		
* nettomuutto, osuus väestöstä, % v. 2005	-0,7	0
* luonnollinen väestönkasvu, osuus väestöstä, % v. 2005	-0,9	-0,29
* huoltosuhde (ei-työlliset/työlliset). v. 2004	1,81	1,54
4) Tuotanto/alueellinen bkt		
* bkt/asukas (v. 2004, koko maa on 100, brutto perushintaan)	68,7	72
* liikevaihdon kasvu (suhdanne tiedot, keskimääräinen kasvu v. 2006, %)	9,05	5
* yritysten lukumäärä v. 2005	3 408	3 858
* uudet yritykset, osuus yrityksistä v. 2005, %	7,3	8
* lopettaneet yritykset, osuus yrityksistä v. 2005, %	3,8	4
Maakuntaohjelman tavoite: yritysten nettolisäys vuosittain 90 kpl		

Tavoitteista tärkein on asukasta kohti lasketun bruttokansatuotteen kasvattaminen Kainuussa muuta maata nopeammin. Tämä on Kainuussa itse asetettu tavoite.

Lisäksi tuottavuuden kasvun pitäisi olla yleisesti maan keskimääräistä kehitystä korkeampi (pitkän tähtäimen tavoite 6 %).

Kainuun omat laadulliset tavoitteet maakuntaohjelman mukaan ovat:

- Yrittäjyys; maan keskitasoa nopeampi kehitysvauhti uusien yritysten määrän nettokasvussa.
- Osaaminen; avainklustereiden ja -yritysten osaamistarpeisiin vastaaminen.
- Aluetalous, työllisyys; BKT/asukas kasvu nopeampi kuin maassa keskimäärin, maakunnan tuote- ja palveluviennin lisääminen, ulkopuolisten investointien saaminen maakuntaa, kuntatalouden vakauttaminen, työllisyysasteen merkittävä kohottaminen ja tuottavuuden kohottaminen.
- Maakunnan luonnonvarojen kestävä käyttö ja ympäristönsuojelu.
- Yhteistyö ja verkottuminen.
- Maakunnan tunnettuuden lisääminen ja maakuntakuvan parantaminen.
- Sosiaalinen ja alueellinen oikeudenmukaisuus; maakunnan tasapainoinen kehittäminen ja palvelujen turvaaminen koko maakunnan asukkaille.

Maakuntaohjelman määrällisten tavoitteiden arvioidaan toteutuvan vuoteen 2010 mennessä hyvin. Haasteellisin on tavoite muuttoliikkeen tasapainottumisesta vuonna 2010. Tämän vuoden alkupuoliskon tiedot kuitenkin viittaavat vahvasti siihen suuntaan. Talvivaaran kaivoksen käynnistyminen kerrannaisvaikutuksineen on merkittävä tekijä, mutta myös arviot metsäalan työpaikkamäärän kasvusta, mittavat matkailuinvestoinnit sekä kaivos- ja kaivannaisalan eri hankkeet antavat perustan tavoitteen toteutumiselle. Muuttoliikkeen tasapainottuminen ei kuitenkaan takaa samanlaista vaihetta pitkään, ellei elinkeinoelämän kehitys pysy muuta maata suhteellisesti ripeämpänä. Muuttoliikkeen tasapainottuminen ei myöskään merkitse väkiluvun vähenemisen pysähtymistä.

Rakennerahasto-ohjelmien vaikutus on suhteellisesti merkittävin toimintalinjassa yksi ”osaamisen vahvistaminen”. Toiseksi merkittävin EU-ohjelmien suhteellinen osuus on toimintalinjassa kaksi ”elinkeinojen kehittäminen”.

III Maakuntaohjelman toteuttaminen 2008 – 2009

Keskeisin haaste Kainuussa on edelleen väestön ikärakenteen nopea muuttuminen tulevina vuosina. Muutoksen vaikutukset on otettava huomioon kaikessa toiminnan suunnittelussa sekä yksityisellä, kolmannella että julkisella sektorilla.

Julkinen rahoitus ja yksityinen rahoitus, maakuntaohjelman tarkistukseen sisällytettävä arvio suuntaamisesta	Julkinen	Yksityinen
TL 1. Osaamisen vahvistaminen	15 %	5 %
TL 2. Elinkeinojen kehittäminen	27 %	78 %
TL 3. Elinvoimainen ja uudistuva maaseutu (sisältää alkutuotannon yritys- ja kehittämistuet)	7 %	9 %
TL 4. Hyvinvoinnin edellytysten parantaminen	14 %	2 %
TL 5. Aluerakenteen ja infrastruktuurin toimintakyvyn vahvistaminen ja ympäristön hoito	35 %	5 %
TL 6. Vuorovaikutuksen lisääminen	2 %	1 %

Toteuttaminen toimintalinjoittain ja toimenpidekokonaisuuksittain

TL 1 Osaamisen vahvistaminen ja innovaatioympäristön kehittäminen

1.1 Osaamistason nostaminen ja koulutusrakenteen kehittäminen

Keinot:

Yhteistyön kehittäminen kaikilla kouluasteilla työ- ja elinkeinoelämän kanssa ja sen huomioon ottaminen opetuksessa ja henkilöstön täydennyskoulutuksessa.

Laaja ja monipuolinen sekä laadultaan kilpailukykyinen maakunnan avainklustereita tukeva korkeakouluopetusta ja tutkimusta tarjoava kokonaisuus.

Turvataan joustava siirtyminen koulutusasteelta toiselle tai työelämään.

Työssäolevan työvoiman ja yritysten osaamisen kehittäminen

Työurien pidentäminen ja työorganisaatioiden kehittäminen

Luodaan laadukkaita sisältöjä verkkoon. Esimerkkinä verkko-oppimiseen liittyvien palveluiden kehittäminen.

Perusopetus

Perusopetus – Yritteliäisyys koulutyön keskiöön ja oppimisympäristön laajentaminen LH

Perusopetuksen kehittämishankkeen painopisteenä on menetelmällinen kehitystyö. Toiminnallinen tavoite on oppilaiden pysyminen koulutusuralla. Kasvatustavoitteena on aktiivinen, osallistuva ja yritteliäs kansalainen.

Toisen asteen koulutus:

Toimintaympäristön muutoksiin vastaava innovaatiopohjainen toisen asteen koulutusjärjestelmä LH

Toimenpiteinä ovat:

1. Opetussuunnitelmien reaaliaikainen määrällinen, laadullinen ja sisällöllinen uudistamisprosessi yhteistyössä työelämän kanssa
2. Oppimisympäristöjen uudistaminen, missä huomioidaan työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen toteuttaminen yhdessä työelämän kanssa
3. Opiskelijan työmarkkinoille sijoittumisen edistäminen, ensimmäisen työpaikan malli

Lukiokoulutuksen maakunnallinen profilointi: filiaalilukio, Kajaanin lukio, Kuhmon lukio, Sotkamon lukio LH

Filiaalilukio (Hyrynsalmi, Paltamo, Puolanka ja Suomusalmi):

- monimuoto – opetuksen kehittäminen, yhteistyössä Itä – Suomen oppimisverkoston kanssa,

Kajaanin lukio:

- matemaattisluonnontieteellisen opetuksen kehittäminen ja korkea-asteen yhteistyön laajentaminen

Lisäksi Kajaanin lukion kehittämistehtävinä ovat taiteen erityistehtävä (musiikki yhteistyö Kuhmon kanssa) ja kahden tutkinnon opintojen laajentaminen kaikille koulutusaloille.

Kuhmon yhteislukio:

- Kuhmon yhteislukion musiikin opetuksen vakinaistaminen, yhteistahot Kaustinen – Kuhmo kulttuuriklusteri ja Kajaanin lukio (maaseutupoliittinen erityisohjelma)

Sotkamon lukio:

- luodaan kansainvälisten opiskelijoiden rekrytointi- ja tukipalvelujärjestelmä lukion, urheilulukion ja IB –lukion käyttöön. Mallin laajentaminen Kainuun toiselle asteelle
  - lukiokoulutus asemoidaan SnowpolisCampuksen kehittämisyhtymään
- Lisäksi Sotkamon lukion kehittämistehtävänä on kahden tutkinnon opintojen kehittäminen matkailualalle yhteistyössä matkailuyritysten ja Kainuun ammattiopiston kanssa.

Vaalan lukio, (Vaalan kunnan oma toiminta):

- kehittää etä- ja monimuoto-opetusta Oulun seudun lukioiden kanssa

Keskeisimmät hankkeet Kajaanin yliopistokeskuksessa:

Opettajankoulutusyksikössä suunnitellaan seuraavia hankkeita:

- monikulttuurisuuspainotteinen luokanopettajakoulutus,
- erityiskasvatuspainotteinen luokanopettajakoulutus,
- liikunta- ja terveyskasvatuspainotteinen luokanopettajakoulutus,
- lisäksi merkittäviä aihealueita ovat yrittäjyys, kansalaiskasvatus ja rakenteellinen yhteistyö ammattikorkeakoulun kanssa.

Yhteistyö Kuopion, Joensuun, Jyväskylän ja Lapin yliopiston kanssa

- mittalaitelaboratorion DI-maisterikoulutus LH
- elintarvikebiotekniikan maisterikoulutus LH
- kulttuuriyrittäjyyden kansainvälinen maisteriohjelma LH
- Taiteen ja kulttuurin senioriakatemia, LH ja TE, jatkohankeistus vv. 2008-2010.
- Sosiaalityön maisteriohjelma. Kajaanin aikuiskoulutusyksikkö toteuttaa yhdessä Kuopion yliopiston kanssa, LH aloitus 2008 syksy.

Jyväskylän yliopiston hankkeet Kajaanin yliopistokeskuksessa:

Kajaanin yliopistokeskuksen Sotkamon liikuntateknologian maisteri- ja tohtoritasoisen koulutuksen vakiinnuttaminen ja liikuntamittausten tutkimuksen laajentaminen.

Keskeisimmät hankkeet Kajaanin ammattikorkeakoulussa:

- Kansainvälisten koulutusohjelmien suunnittelu eli englanninkielisenä toteutettava liikuntakoulutusohjelma ja liiketalouden master –tasoisen koulutuksen suunnittelu ja käynnistäminen Kainuussa. Tietotekniikan koulutusohjelma profiloidaan ajoneuvoteknologiaan kansainvälisyyttä voimakkaasti esille tuoden. LH
Suunnitellaan teollisuuden kanssa yhteistyössä ajoneuvotietojärjestelmän insinöörikoulutusohjelma tukemaan kainuulaista ja suomalaista ajoneuvoklusteria. Luodaan kansainvälinen yhteistyöverkosto tukemaan koulutusta. Verkostoa voidaan hyödyntää kainuulaisten alan yritysten kansainvälistämisessä. Luodaan markkinointi- ja toimintamalli koulutuksen käynnistämiseksi.
- Kaivannais- ja kiviaineosaamisen suuntautumisvaihtoehdon suunnittelu osaksi insinöörikoulutusta yhteistyössä kaivannaisalan yritysten, vuorimiesyhdistyksen koulutusjaoston sekä muiden Pohjois-Suomen korkeakoulujen kanssa.
- Kainuulaisen pk-sektorin liiketoimintaosaamisen kehittäminen LH
Kainuulaisten yritysten markkinointi-, myynti-, internet valmiuksien kehittäminen (sähköinen markkinointi), logistisen liiketoimintaosaamisen kehittäminen.
- Venäjäläliiketoiminnan osaamisen vahvistaminen LH
Kajaanin ammattikorkeakoulun koulutus- ja muu kehittämistoiminta edistää liiketoimintaosaamista ja varsinkin pk-sektoriin liittyvää t&k-toimintaa sekä pk-sektorin yrittäjyyttä, verkostoitumista ja kansainvälistymistä erityisesti Pietarin, Moskovan ja muutamien muiden merkittävien alueiden osalla. Hankkeessa hyödynnetään Itä-Suomen ammattikorkeakoulujen Venäjä yhteistyötä ja Kainuun Edun yhteistyökuvioita. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa Kajaanin ammattikorkeakoulun profiloitumista Venäjä-osaajana varsinkin liiketalouden, matkailun ja vientirakentamisen aloilla.

- Ammatillisen aikuiskoulutuksen saumaton urapolku LH
Kehitetään aikuiskoulutusta entistä enemmän vastaamaan työelämätarpeisiin nopeasti ja joustavasti, luodaan joustavia koulutusjärjestelmiä työelämässä oleville alaa vaihtaville opiskelijoille, kehitetään osaamisen tunnistamis-/tunnustamisjärjestelmää, luodaan malli aikuisopiskelijan opintojen ohjaukseen.

Kainuun TE-keskus nostaa alueellista osaamistasoa kansallisen rahoitukset (työvoimakoulutus, yhteishankintakoulutus) sekä erilaisten ESR-hankkeiden avulla.
Keskeisimpiä hankkeita ovat mm. toimialakohtaiset työvoiman osaamistason kohottamiseen tähtäävät hankkeet.

Kainuu osallistunee valtakunnalliseen ESR-kehittämishankkeeseen Osuvuutta ja kysyntälähtöisyyttä aikuisopiskeluun tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden valtakunnallisella kehittämisohjelmalla, TE + LH

1.2 Tietoyhteiskunnan mahdollisuuksien hyödyntäminen

Keinot:

Kehitetään runkoverkkoja (valokuitu) riittävien yhteysnopeuksien tarjoamiseksi kaikille. Tuetaan toimintakulttuurin muutosta sekä kehitetään osaamista tietoyhteiskunnan työkalujen omaksumiseksi sekä tieto- ja viestintätekniiikan osaamisen laajentamiseksi.

Laajakaista on käytännössä toteutettu. Maakunnan kattavan verkoston täysipainoinen hyötykäyttö on seuraava vaihe sisältäen mm sähköisten palveluiden lisäämisen sekä kainuulaisten perehdyttämisen palveluiden käyttöön. KMK

ESR-hankkeet, joissa kohotetaan työorganisaatioiden ja niiden henkilöstön tietoyhteiskuntaosaamista sekä e-liiketoiminnan osaamista ja sen hyödyntämistä, TE

1.3 Innovaatiotoiminnan edellytysten parantaminen

Keinot:

Vahvistetaan ja kehitetään maakunnan avainklustereita tukevia osaamiskeskittymiä (tieto- ja viestintäteknologia, matkailu, hyvinvointi).
Luodaan kehittäjäorganisaatioista kattava kehittäjäverkosto ja vahvistetaan innovaatioverkostoja. Vahvistetaan alueella olevia osaamis- ja innovaatorakenteita sekä lisätään yhteistyötä ja verkottumista.

Kajaanin ammattikorkeakoulu ja Kajaanin yliopistokeskus yhteistyöyliopistoinen (Lapin yliopisto, Kuopion yliopisto, Joensuun yliopisto ja Jyväskylän yliopisto) muodostavat yhdessä Kainuun korkeakoulujärjestelmän. Yhteistyö sisältää yliopistokeskus- ja maakuntakorkeakoulutoiminnan sekä korkeakoulujen verkottumisen yrityksiin, itäosaamiseen verkottumisen ja kansainvälistymisen.

Keskeisin toimintatapa:

Julkisille toimijoille myönnettävät kehittämisavustukset yritysten toimintaympäristön parantamiseksi, TE

Yliopistokeskus

- Biotekniikan laboratorion kehitysohjelma LH
- Tietojenkäsittelytieteen laitoksen Kajaanin yksikön CreaTOL-tutkimusohjelma LH /TE jonka alla on Crea-perhe: CreaBase, CreaLearn, CreaNet, CreaTinder, CreaProc II, CreaGameKainuu

Kajaanin ammattikorkeakoulu:

- Kehitetään ja ajantasaistetaan Kajaanin ammattikorkeakoulun laboratorioita (elektroniikan testauslaboratorio, sulautettujen ohjelmistojen kehittämislaboratorio, rakennustekniikan laboratorio, tuotantotekniikan laboratorio, Kätevä koti- hyvinvointitekniikan testauslaboratorio, Health Lab, Care Labs, Process Developing Lab). Kehitetään testauslaboratorioiden palveluja ja kansainvälistetään niiden toimintaa ajoneuvotieto-järjestelmäpohjaiseen osaamistarpeeseen liittyen. Toteutetaan infrastruktuuri tukemaan kokonaisten ajoneuvojen olosuhde ja tietojärjestelmäpohjaista T&K työtä.
- Pohjois- ja Itä-Suomen matkailun kehittäminen. Vahvistaa Pohjois-Suomen matkailusektorin osaamista, kilpailukykyä, parantaa Kainuun alueen yritysten kilpailukykyä tukemalla tuotekehitystä ja liiketoimintaprosesseja sekä tuottamalla

ennakointitutkimuksen keinoin elinkeinoa hyödyttävää markkina- ja muuta tietoa.

Tavoitteena uudet innovaatiot ja liikeideat matkailun ja vapaa-ajan alalla.

Seniorpolis

Seniorpolis on Kainuusta johdettu osaamiskeskittymä ja verkosto, joka testaa ja kehittää yli 55-vuotiaille, varttuneille ja virkeille, kokeneille ja aktiivisille ihmisille tarkoitettuja hyvinvointituotteita, asumis-, koulutus-, virkistys- ja hoivapalveluja. Seniorpolisin tavoitteena on olla merkittävä toimija erilaisissa hyvinvointiohjelmissa sekä saada seniorikonseptin sovelluksia ja laajennuksia käyntiin myös muissa kunnissa. Tuotekehityskonsortion tavoitteena on laajentua kattamaan koko maa ja saada merkittäviä ulkomaisia kumppaneita.

- Seniorpolisin koordinaatio KMK , muut hankkeet eri rahoittajien kautta

Snowpolis

Snowpolis Vuokatti on kansainvälinen teknologiapuisto, joka erikoistuu liikunnan, ravitsemuksen ja talven teknologioihin. Snowpoliiksen tavoitteita ovat koulutus-, tutkimus-, yritys- ja tuotekehitysympäristön vahvistaminen alueella, kansainvälisen olottuvuuden tuominen alueelle valituilla toimialoilla sekä maakunnallisena tehtävänä uuden hyvinvointitoimialan luominen Kainuuseen. Snowpolis kuuluu valtakunnalliseen hyvinvointitoimialaklusteriin.

Keskeisimmät toimenpiteet tulevaisuudessa ovat kolmannen rakennusvaiheen pikainen aloittaminen, liittyminen eurooppalaiseen Living Lab – verkostoon ja toiminnan käynnistäminen ko. verkostossa, sekä talveen liittyvän toimintaympäristön kehittämissohjelman käynnistäminen.

-eri hankkeina TE, KMK, LH

Woodpolis

Woodpolisin tavoitteena on kehittyä puurakentamisen kehittämisfoorumiksi, jonka toiminta on kansainvälistä. Woodpolis keskittyy puurakentamisen tuotteistamiseen ja pyrkii samalla lisäämään puun käyttöä rakentamisessa. Tavoitteena on mm. luoda pienten puukerrostalojen ja – pientalojen julkisivuihin soveltuvia elementtiratkaisuja ja siihen liittyvä tuotanto- ja palveluverkosto. Tavoitteena on aikaansaada myös puurakentamisen koulutuskeskus. Kehitystyölle tyypillistä on pitkälle viety esivalmistus, palvelukonsepti, kokonaisvaltainen energiatehokkuus, olosuhteet, edellytykset ja kilpailutilanteen huomioiva kohdentaminen. Järjestelmä tuotteet syntyvät yhteistyössä mm. asumisen osaamisklusterin toimijoiden kanssa. Kehittäjäverkostoon kuuluu mm. Teknillinen korkeakoulu. Kehittämistoimintaa tukee vahvasti Woodpoliiksen puurakentamisen koulutuskeskus, joka toimii samalla puurakentamisen tutkimus- ja kehittämislaboratoriona.

- Kajaanin ammattikorkeakoulun yhdessä Woodpoliiksen kanssa toteuttama puurakentamisen osaamiseen tähtäävä insinöörikoulutus aikuiskoulutuksena. Koulutus tukee valtakunnallista pyrkimystä puurakentamisen osaamisen kohentamiseksi.
- Muut Woodpoliiksen oppimisympäristöä hyväksi käyttävät puurakentamisen osaamisen parantamiseen tähtäävät alan yrityksille, maahanmuuttajille ym. potentiaalisille ryhmille suunnatut ja räätälöidyt koulutukset eri koulutustasoilla.

- eri hankkeina TE, LH

Measurepolis –ohjelma KMK, TE, LH

Measurepolis Kajaani kuuluu osaamiskeskuksena valtakunnallisen metsäteollisuuden osaamisklusteriin sekä on nimetty toimijaksi ympäristöteknologian osaamisklusteriin.

Measurepolis-ohjelma on mittaustekniikan tutkimus- tuotekehitys- ja yritystoiminnan laaja ja pitkäkestoinen kehittämissohjelma. Ohjelman tavoitteena on mittaustekniikan tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan kehittämisen, alan yritysten teknologiaosaamisen vahvistamisen ja yhteistyöverkoston kansallisen ja kansainvälisen laajentamisen kautta synnyttää Kainuuseen kansallisesti merkittävä ja kansainvälisesti tunnettu mittaustekniikan osaamiskeskus.

Measurepolis-ohjelma on jatkoa vuonna 2003 käynnistyneelle mittaustekniikan osaamiskeskusohjelmalle. Ohjelma on suunniteltu toteutettavaksi vuosina 2007-2013 ja se koostuu osaamiskeskusohjelman lisäksi tutkimustoiminnan kehittämissohjelmasta ja toimintaympäristöhankkeista. Suunniteltu kustannusarvio on vuonna 2008 1,54 M€ ja alustavan suunnitelman mukaan vuonna 2009 1,43 M€ ja vuonna 2010 1,32 M€. Ohjelman toteuttajina ovat Kajaanin Teknologiakeskus Oy, Oulun yliopiston mittalaitelaboratorio, biotekniikan laboratorio sekä CWC, VTT, Mittatekniikan keskus sekä Kajaanin AMK.

Ajoneuvotietojärjestelmien kehittämisohjelma KMK, TE

Measurepoliksessa on valmisteilla ajoneuvotietojärjestelmienkehittämisohjelma (ATJ-ohjelma),. Tavoitteena on synnyttää Measurepolis-ohjelman rinnalle erillinen laaja ja pitkäkestoinen kehittämisohjelma, joka palvelee Kajaanin seudun nopeimmin kasvavinta teknologiayritystoimintaa. Ajoneuvoihin ja liikkuvien työkoneisiin liittyvien tietojärjestelmien, elektroniikan ja ohjelmistojen kehitys- ja valmistustoiminta on kasvanut merkittävästi niin Kajaanin seudulla, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Kajaanin seudun ajoneuvotietojärjestelmäalan yrityksillä yhdessä alan tutkimus-, kehitys- ja koulutuslaitosten kanssa on mahdollisuus luoda Kajaanin kansallisesti merkittävä ja kansainvälisesti tunnettu ajoneuvotietojärjestelmien osaamiskeskittymä. Osaamiskeskittymä kytkeytyy Älykkäät koneet -kansalliseen osaamisklusteriin. ATJ-ohjelmassa ovat mukana kaikki alan keskeiset yritykset Kajaanin seudulta. Ohjelman toteuttajina on Kajaanin Teknologiakeskus Oy (valmistelija, koordinoija ja hallinnoija), VTT:n Kajaanin yksikkö, CWC:n Kainuun yksikkö, tietojenkäsittelytieteiden laitoksen Kajaanin yksikkö, Kajaanin AMK ja Kainuun ammattiopisto. Ohjelmaa on suunniteltu toteutettavan 2008-2015. Ohjelman suunniteltu kokonaisrahoitus on 500 000 € (2008), 600 000 € (2009) ja 800 000 € (2010). Ohjelman rahoittajina on KMK, TE, Kajaanin kaupunki, Sotkamon kunta, Kajaanin yliopistokeskus, VTT ja Kajaanin AMK.

Aluekeskusohjelma KMK, (LH)

Kajaanin seudun aluekeskusohjelmassa on tarkoitus kehittää valittujen erikoistumisalojen (hyvinvointiala ja matkailuala) osaamis- ja innovaatioympäristöä sekä tukea osaamisen seudullista ja maakunnallista hyödyntämistä.

Hyvinvointialan yritys- ja tutkimustoiminnan kehittämisen kärkenä on mittaustekniikan hyvinvointialan sovellukset sekä matkailun osaamisrakenteiden kehittämisen kärkenä kulttuurin työtä ja toimeentuloa luova näkökulma. Pääpaino kuitenkin kehittämisessä on hyvinvointialalla. Hyvinvointialan sisällöllinen kehittäminen on Snowpolis Oy:n vastuulla.

Hallinnoijana toimii Kajaanin Teknologiakeskus Oy.

ESR-hankkeet, TE, LH

Kainuun TE suuntaa TEKES -rahoitusta pääosin Itä-Suomen innovaatiostrategian (ISI) mukaisiin hankkeisiin. Kärkisovellusalueet ovat metsäteollisuuden älykkäät prosessit, liikkuvat työkoneet, ympäristöteknologia, hyvinvointi, turvallisuus ja matkailu. Sovellusalueita tukevia teknologioita ovat optiikka-, mittaus- ja sensortechnologia ja materiaalteknologia.

TL 2 Elinkeinojen ja tuotantorakenteen kehittäminen ja yrittäjyyden edistäminen

2.1 Klustereiden kehittäminen ja tuotantorakenteen uudistaminen (klustereita ovat: ICT, elektroniikka, metalli, elämystuotanto, metsä ja puu, elintarviketalous sekä hyvinvointi).

Keinot:

Liiketoimintaosaamisen vahvistaminen.

Kansainvälistymisen lisääminen ja monipuolistaminen.

Tuotteistaminen ja kaupallistaminen.

Verkostojen ja konsortioiden vahvistaminen ja niiden johtaminen.

Varaudutaan osaavan henkilöstön ja työvoiman saannin turvaamiseen.

Uusien teknologioiden hyödyntäminen, tutkimus ja kehittäminen.

Yritysten murrosvaiheiden ongelmien loiventaminen

Kainuun Etu Oy on Kainuun kuntien omistama maakunnallinen elinkeinotoiminnan kehittämissyhtiö, jonka tehtävänä on tukea Kainuun elinkeinorakenteen kehitystä sekä auttaa maakuntamme elinkeinoelämän avaintoimialojen yrityksiä liiketoimintaosaamisen, kilpailukyvyyn, kasvun ja yhteistyön kehittämisessä sekä kehittää avainklustereita ja niiden toimintaedellytyksiä.

Keskeisimmät hankekokonaisuudet:

Yritys- ja yritysryhmäkohtaisten kehittämis- ja koulutushankkeiden toteuttaminen, TE, FINN, KMK

Kasvuyrityksiin kohdistetaan erityinen panostus.

Mm:

IT-poolin verkoston kehittäminen ja uusien toimintatapojen käyttöönotto KMK, TE
Metapart-verkoston kehittäminen myös laajoja kansainvälisiä kohteita hyödyntämään KMK, TE
Puualan teemaohjelman toteuttaminen. Tutkimustiedon siirtäminen yritysten aktiiviseen käyttöön mm. metsä- puunjalostus- ja puurakentamisen alalla. Metsä ja puualalla miljoonalla kuutiometrillä kasvavien hakkuumahdollisuuksien hyödyntäminen tuo metsäsektorille arviolta n. 300 uutta työpaikkaa ja pienentää Venäjän puutullien haittoja.
Talvivaaran tukiverkko yritysryhmän kehittäminen muitakin suuria kohteita varten KMK, TE

ELÄMYSTUOTANTO (MATKAILU JA KULTTUURI)

Vuosina 2008-2009

Kainuun matkailukeskusten yhteisvoimin keskitytään *kansainvälisen kysynnän kasvattamiseen* vuosina 2007-2010 (KMK, KTM). Markkinapalautteen perusteella tehdään samanaikaisesti tuote- ja laatukehitystyötä ja parannetaan liiketoimintaosaamista (TE, KMK, LH,). Lisätään ja kehitetään luontoon ja kulttuuriin perustuvia ohjelmalveluita (LH, KMK, TE). Tukea tarvitaan saavutettavuuden, eli lento- ja junaliikenteen sekä tiestön parantamiseen (LVM).

Vuokatissa on mittava majoituskapasiteetin laajennus kasvavaan kysyntään vastaamiseksi. Ohjelmalvelujen kehittäminen korostuu.

Ukkohallassa monipuolistetaan kesäaktiviteetteja, majoitustarjontaa ja palveluja.

Paljakassa lisätään aktiviteetteja ja opastettuja tuotteita sekä parannetaan niiden ympäristöjä kaavoituksella ja rakentamisella.

Idän Taigan alueella lisätään luonnon katselu- ja muita luontotuotteita ja parannetaan niiden ympäristöjä ja reittejä.

Oulujärven alueella parannetaan vesillä liikkumista (merikartat, maisematien valmistelu, ohjelmalvelutuotteet).

Kajaanissa parannetaan matkustajien vastaanottoa liikenneasemilla ja lisätään kulttuuri- ja luontotuotteita.

Saukkoavaaran matkailu-/talviurheilukeskuksen toimintojen kehittäminen erikoisalaan Ristijärven Seniorpolis –keskittymän palvelu.

2.2 Muut toimialat (kaivannaistoimiala, Talvivaaran kaivoshanke, palvelualat).

Keinot:

Vaikutetaan lupamenettelyn järjeistämiseen ja selkeyttämiseen (ns. yhden luukun periaate).

Talvivaaran kaivoshankkeeseen liittyen osaavan työvoiman saannin turvaaminen ja liikenneyhteyksien järjestäminen.

Keskeisimmät hankekokonaisuudet:

- Yritys- ja yritysryhmäkohtaisten investointi-, kehittämis- ja koulutushankkeiden toteuttaminen, TE, FINN, KMK, TE.
- Kivi- ja kaivannaisteollisuuden kehittämisohjelman laatiminen ja toteuttaminen.
- Mt 870 Talvivaaran maantien parantaminen ja Mt 8714 uuden tieosuuden rakentaminen 7,2 milj. €

Talvivaaran nikkeli-kaivoshanke luo toteutuessaan noin 400 työpaikkaa ja lisäksi epäsuoran työllistävän vaikutuksen arvioidaan olevan 600 – 800 uutta työpaikkaa. Investoinnin suuruus on yli 450 milj.€. Kaivosalueen rakentamisen toimintakuntoon vuosina 2007-2009 arvioidaan tuovan työpaikkoja n. 3 000 henkilötyövuotta. Osa työvoimasta tulee Kainuusta.

Mt 8714 Talvivaarantien parantaminen, Sotkamo, Itä-Suomen EAKR, kustannusarvio 400 000 €, aloitus vuonna 2007 LVM

- Mt 870 Talvivaaran maantien parantaminen 7,2 milj.€ LVM, päätös olemassa jälkirahoituksesta
- Rautatien rakentaminen Talvivaaran kaivosalueelle, kokonaiskustannusarvio n. 40 milj.€, jälkirahoitustarve vuosina 2010-2011 LVM
- Talvivaaran tukiverkko -hanke. KMK. Hankkeen tavoitteena on ollut saada paikalliset metallialan yritykset, suunnittelutoimistot ja koneurakoitsijat mukaan ison mittaluokan urakoihin. Kehityshankkeen muodossa tarjotaan osaamisresursseja ja palveluita pk-yrityksien tarpeisiin. Tarve verkostolle on myös Talvivaaran kaivostoiminnan käynnistyessä.
- TE-keskuksen työvoimaosaston koulutushankinta vastaa Talvivaaran koulutustarpeeseen. Koulutustarpeisiin vastataan myös ESR-projektien avulla.

2.3 Yrittäjyyden ja yritystoiminnan edistäminen

Keinot:

Yrittäjäkandidaattien etsintä ja seulonta organisaatioiden jatkuvaksi toiminnaksi.

Aloittavien yritysten tukeminen (tuotteistettuja tukijärjestelmiä).

Elinkeinoasiamies –tyyppistä lähipalvelua saatavana joka Kainuun kunnassa.

Naisyrittäjien osuuden lisääminen (uusien toimintatapojen kehittäminen).

Koneyrittäjyyttä on edistettävä ja tehostettava toimia, joilla työvoimapulaa voidaan metsäpuolella lieventää.

Keskeisimmät hankkeet/hankekokonaisuudet:

- Yritys- ja yritysryhmäkohtaisten kehittämis- ja koulutushankkeiden toteuttaminen, TE, (KMK)
- Kainuun yrittäjyyspolku –hanke: Yrittäjyyspalvelujen paketointi/ketjuttaminen & uusien palvelujen kehittäminen sekä eri organisaatioiden yhteistoiminnan organisointi. Kokonaisrahoitus v. 2005-2008; 1 898 118 € TE:n kokonaisrahoitus v. 2005-2008; 1 316 018 € Uusi hanke v. 2008 →, keskittyy alkaviin yrittäjiin
- Opiskelijoiden yrittäjyyden edistäminen ammattikorkeakouluympäristössä 2007 – 2008; 115 000 €/v, Intotalo + AMK/LH, ESR
- Yrittäjyysvaihdosten edistämishankkeen laatiminen, erikoistumisopintojen ja jatkotutkinnon hyödyntämisen kehittäminen yrittäjän vaihdosprosessissa 2007 – 2008; 125 000 €/v TE, ESR
- Kainuussa osallistuttaneen valtakunnalliseen ESR-kehittämishankkeeseen Yrittäjyys työvoiman käyttötapanä ja työmarkkinoiden toimivuuden moottorina, jossa tarkoituksena on tuoda esiin yrittäjyys palkkatyön vaihtoehtona, tukea erilaisia yrittäjyyden muotoja, tarjota asiantuntijapalveluita sekä tukea omistajuudenvaihdoksia, TE
- Valtakunnalliseen ESR-kehittämishankkeeseen ”Aloittavien yrittäjien ja pk-yritysten liiketoimintaosaamisen kehittämisohjelma” osallistuminen. Ohjelmassa panostetaan liiketoimintaosaamisen kehittämistarpeiden analysointiin yritysanalyysien ja muiden kartoitusten avulla (ml. verkostojen analysointi) sekä toteutetaan tarpeita vastaavia valmennusohjelmia ja muita kohderyhmän tarpeisiin räätälöityjä kehittämis- ja johtamiskoulutusohjelmia, TE
- Yrityssuomi-palvelujärjestelmän kehittämisohjelmaan osallistuminen, TE

2.4 Osaavan työvoiman saatavuus

Keinot:

Työvoima- ja koulutustarpeiden selvittäminen ja työmarkkinoiden muutosten ennakointi (Yritysten tarpeiden mukainen työvoimakoulutus).

Yhteistyö yritysten ja oppilaitosten kanssa.

Kainuun vahvuuksien esille tuominen kohdennetulla viestinnällä ja rellytoimintia tehostamalla.

Keskeisimmät hankkeet/hankekokonaisuudet:

- aikuiskoulutushankinta Kainuun kehittämisrahalla toteutettuna ylivoimaisesti merkittävin toiminta, TE
- Kainuussa osallistuttaneen valtakunnalliseen ESR-kehittämishankkeeseen PROTEK: osaamisella ja laadun kehittämisellä parempaan muutoksenhallintaan, jossa tarkoituksena on varmistaa osaavan työvoiman saatavuus, TE
- Yritysten verkostoitumisen mahdollisuudet lähialueelle.
- Koulutusmahdollisuuksien markkinointi lähialueelle erityisesti Kainuun rekrytointitarpeet huomioon ottaen.
- Osaavien ihmisten Kainuu -hanke jatkuu KMK

TL 3 Elinvoimainen uudistuva maaseutu

Kainuun maaseutus suunnitelman toteutusstrategian mukaiset toimenpiteet maaseutus suunnitelman toimeenpanemiseksi ohjelmakaudella 2007 – 2013.

Kainuuseen hyväksytyt 2 paikallista toimintaryhmää toteuttavat omia ohjelmiaan maaseutus suunnitelman osana.

Keinot:

Toteutetaan aktiivisesti Kainuun maaseutuelinkeino –ohjelman mukaista kehittämistoimintaa, Kainuun metsä- ja puutalouden työohjelmaa huomioiden myös toimenpiteet bioenergian käytön kehittämiseksi,

Kainuun luontomatkailun työohjelmaa sekä

Kainuun kylätyöohjelmaa.

Keskeisimmät hankkeet/hankekokonaisuudet:

- Toteutetaan työohjelmien koordinaatio- ja toteutushankkeita.
- Myönnetään yritystukia maaseudulla toimiville yrityksille ml. maatilat

Ohjelmakaudella 2007 – 2013:

-Kainuun TE-keskuksen maaseutuosastolla käytettävissään 21 300 000 euroa Eu ja valtion vastinrahoitusta.

-Kainuun Naisyrittäjyys Leader ry:llä käytettävissään 4 540 000 euroa sekä omarahoitusosuudet

-Oulujärvi Leader ry:llä käytettävissään 5 250 000 euroa sekä omarahoitusosuudet

Molemmat yhdistykset rahoittavat maaseudun pieniä yrityksiä, maaseudun kehittämistä, kylähankkeita, ja nuorten hankkeita

Tavoitteisiin tähtäävää toimintaa toteutetaan myös ESR-rahoituksella, TE

Mm. puu-, metsä- ja bioenergia-alan yrityksiin kohdentuva Puusteri-hanke (Kainuun Etu Oy)

TL 4 Hyvinvoinnin edellytysten parantaminen

4.1 Rakennetyöttömyyden purku ja syrjäytymisen ehkäiseminen

Keinot:

Työvoimakoulutuksen kohdentaminen asiakkaiden tarpeita vastaavaksi.

Yksilölliset työnhakusuunnitelmat.

Työvoimapalveluiden tehostaminen ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa (maakunnallinen työvoiman palvelukeskus).

Kehitellään uusia työllistymisen keinoja esim. työstettävänä oleva Paltamon malli.

Kehittämiskumppanuus.

Toimenpiteitä toteutetaan Kainuun kehittämisrahalla (mm. työvoimakoulutus ja työllisyyspoliittinen avustus) sekä ESR-rahoituksella, TE

ESR-rahoituksella rahoitetaan hankkeita, joissa mm.

- Parannetaan työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa ja alennetaan rakenteellista työttömyyttä
- Kehitetään työnhakijoiden osaamista ja toimintakykyä
- Tuetaan ikääntyvien ja alhaisen koulutustason omaavien työttömien kouluttautumista
- Ehkäistään syrjäytymisvaarassa olevien nuorten koulutuksesta ja työelämästä syrjäytymistä
- Kehitetään ja hyödynnetään välityömarkkinoiden toimintaa
- Madalletaan työnantajien rekrytointikynnystä

Keskeisimmät hankekokonaisuudet, jotka perustuvat eri toimijoiden kehittämiskumppanuuteen.

Kainuun kuntayhtymän sosiaali- ja terveystoimiala suunnittelemat 3 hanketta:

Luodaan Kainuuseen uusi työllistämismalli hyödyntäen esimerkiksi Vammalan toimintatapaa.

Kainuulaisen työkyvön tukeminen: ”työttömien työterveyshuollon järjestäminen”, työttömien

terveystarkastukset, testaukset ja työkyvön arviointi. Nivotaan toiminta myöhemmin normaaliin

palvelujärjestelmään henkilöstöä kouluttamalla sekä työtapoja muuttamalla. Kuntouttavan

työtoiminnan ja muun ammatillisen kuntoutuksen kehittäminen tukemaan kainuulaisten työllistymistä.

Työttömien eläkemahdollisuudet kartoitetaan tehostetusti. Palkataan seudulliset yrityskoordinaattorit

työpaikkoja etsimään sekä kehitetään ohjaustoimintaa helpottamaan avoimille työmarkkinoille

pääsemistä. TE

Etsijänuoret uudelle polulle (”koulupudokkaat”), osittain yhteistoimintaa koulutustoimialan kanssa.

TE/LH

Maakunnallinen työllisyyden yhteiskoordinoinnin järjestäminen; kuntayhtymän keskushallinnon kanssa

TE

- Käynnistetään rakenteellisen työttömyyden purkamiseen liittyvä ESR-hanke, TE

- Rahoitetaan erilaisia hankkeita, joilla aktivoidaan toistuvais- ja pitkäaikaistyöttömiä sekä vaikutetaan työttömyyden ja syrjäytymisen vähenemiseen

- Kainuu osallistunee valtakunnalliseen ESR-kehittämishankkeeseen Väliyömarkkinat/ Siirtymätyömarkkinat – kolmannen sektorin tuki: tuetaan välittäjäorganisaatiohankkeita, joiden kautta mm. tarjotaan työmahdollisuuksia vaikeasti työllistyville, TE

4.2 Hyvinvointipalvelut

Keinot:

Edistetään hyvinvointia (myös työhyvinvointi) ja terveyttä vahvistamalla ennalta ehkäisevää toimintaa, yhteisöllisyyttä ja ihmisten itsetuntoa.

Turvataan tarpeenmukaisten, yhteisesti hyväksytyjen palvelujen saatavuus.

Kehitetään edelleen hyvinvointipalveluita mahdollistaen asiakkaille valinnan vapaus.

Keskeisimmät hankekokonaisuudet, jotka perustuvat eri toimijoiden kehittämiskumppanuuteen. Pääasiallisena hankehallinnoijana toimii Kainuun kuntayhtymän sosiaali- ja terveystoimiala.

Varhaisen tukemisen toimintamallien kehittäminen uusille aloille. Samalla jatketaan v 2007 aloitettua perhetyön uusien toimintamuotojen luomista. STM

Panostetaan väestöryhmien välisten terveyserojen kaventamiseen jatkamalla Kansanterveyslaitoksen kanssa v 2006 aloitettua yhteistyötä sekä maakunnallisen terveyttä edistävien toimintamallien ja päätöksenteon kehittämistä. STM

Teknologian hyödyntäminen hyvinvointipalvelujen saatavuuden turvaajana. KMKY, TE.

Palveluohjauksen kehittäminen asiakkaan valinnan mahdollisuuksien lisäämiseksi. Kehitetään ja otetaan käyttöön palvelutarpeen arvioinnin työkaluja eli jatketaan ja laajennetaan v 2007 aloitettua ikääntyneiden palvelutarpeen arviointia myös muihin asiakasryhmiin. KMKY / STM / TE.

Maakunnallinen liikunta- ja ravitsemusmalli 1) Kainuun liikunnan hanke julkiseen terveydenhuoltoon, 2) yritysten, erityisesti pienyritysten työhyvinvoinnin kehittämiseen vastaava hanke, 3) oma hyvinvointiteknologiaa ja uusia apuvälineitä hyödyntävä hanke, jolla tuetaan em. mainittuja hankkeita

ESR-rahoituksella voidaan rahoittaa työssä jaksamiseen ja –viihtyvyyteen liittyviä hankkeita, TE

TL 5 Aluerakenteen ja infrastruktuurin toimintakyvyn vahvistaminen ja ympäristön hoito

5.1 Perusrakenteiden tason ja toimivuuden parantaminen

Keinot:

Parannetaan yhdyskuntateknisen huollon ja eri liikennemuotojen (myös tietoliikenne) infrastruktuuria. Parannetaan julkisia liikenneyhteyksiä Kainuusta muualle maahan.

Keskeisimmät hankkeet/hankekokonaisuudet:

- Mt 899 Rauhala - Topinlampi kevyen liikenteen väylä, aloitus 2008, kustannusarvio 1 300 000 €
- Ristijärven liikennejärjestelyt, aloitus 2008, kustannusennuste 1 200 000 €
- Hyrynsalmen taajama II-vaihe, aloitus 2008, kustannusennuste 1 200 000 €
- Tönölänsalmen silta EU (ENPI), aloitus 2008, kustannusennuste 1 600 000 €
- Kt 89 Jokimäki - Vartius EU (ENPI), aloitus 2008, kustannusennuste 1 300 000 €
- Vartius – Oulu rautatielle tarvitaan lisälinjasuojauspaikat liikenteen läpäisykyvyn lisäämiseksi: Niska, Liminpuro ja Tuomaanvaara

Joukkoliikennepalvelujen osto noin 800 000 - 850 000 €/vuosi LH/joukkoliikenne

Maaseudun vesihuoltohankkeet KAI

Vuosangan ampumakenttäalueen laajentamisen huomioon ottaminen kaavan valmistelussa.

Kasvavien puuvirtojen kuljettamiseksi kannolta tehtaille tarvitaan myös paikallistieverkoston kunnossapidon tehostamista.

5.2 Hyvä ympäristö

Keinot:

* Parannetaan elinympäristön laatua: KAI

- kunnostamalla ja kehittämällä luonnon- ja kulttuuriperinnön kannalta arvokkaita ympäristöjä sekä kulttuurikohteita
- tukemalla toimia, jotka edistävät vesistöjen kunnostusta ja vesihuoltoa
- edistämällä mahdollisuuksia virkistäytyä luonnossa
- tekemällä selvityksiä ja suunnitelmia, joiden tavoitteena on ympäristön tilan parantaminen ja riskien hallinta

Mahdollisia hankkeita:

- Vaarajakson luontokohteiden hoito ja kunnostus.
- Alueellinen kulttuuriympäristöohjelma.
- Vesienhoitosuunnitelma.
- Vienan reitistöjen ennallistaminen ja kehittäminen.
- Eloperäisten jätteiden käsittelyn kehittäminen.
- Pilaantuneiden alueiden riskikartoitus.
- Kainuun luontoon vieraiden lajien torjunta (esim. jättiputki).
- Reitistöjen rakentaminen, kehittäminen ja niiden tuotteistaminen

TL 6 Vuorovaikutuksen lisääminen ja yhteistyön tehostaminen

6.1 Kansainvälinen ja monikulttuurinen Kainuu

Keinot:

- *Luodaan edellytykset kansainvälistymiselle kulttuurin, koulutuksen, markkinoinnin, tutkimuksen ja kehittämistyön sekä yhteistyön avulla ottamalla huomioon mm. lisääntyvä raja-alueyhteistyö ja maahanmuuttajat.*

Kainuun TE-keskuksen keskeisenä tehtävänä maahanmuuttajien kotouttamista koskevissa asioissa on kotouttamisen alueellinen ohjaus, seuranta ja yhteensovittaminen sekä yhteistyö kuntien/maakunnan, työvoimatoimistojen ja muiden toimijoiden kanssa. Kunta- ja maakuntayhteistyössä keskeisiä ovat kotouttamisohjelmia ja rinnastettavia toimenpiteitä koskevat asiat sekä sopimukset pakolaisten vastaanotosta ja kustannusten korvaamisesta. TE-keskus ohjaa työvoimatoimistoja maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvissä asioissa. Työvoimatoimistojen tarjoamista kotouttamistoimenpiteistä tärkein on työvoimapolitiittisena koulutuksena järjestettävä kotoutumiskoulutus, jonka päätavoitteena on suomen kielen taidon hankkiminen ja suomalaiseen yhteiskuntaan tutustuminen.

Keskeisimmät hankkeet/hankekokonaisuudet:

Kainuu osallistuu Itä-Suomessa ohjelmakaudella 2007-2013 toteutettavan ylimatekunnallisen Makro 14 (Itä-Suomi aktiivisen maahanmuuttopolitiikan pilottialueeksi) -ESR-hankkeeseen, jonka tavoitteena on mm.

- Tehdä Itä-Suomesta työperusteisen maahanmuuton edelläkävijä
- Vaikuttaa asenteisiin ja edistää työyhteisöjen monikulttuurisuutta
- Edistää ulkomaalaisten yrittäjyyttä ja kuntien elinkeinopalveluiden Venäjä-osaamista Itä-Suomessa
- Kirkastaa Itä-Suomen vetovoimatekijöitä ja edistää ulkomaalaisten alueelle juurtumista
- Kehittää ulkomaalaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden rekrytointia ja heidän tukipalveluitaan

Hankkeen alla toteutetaan erilaisia pienempiä hankekokonaisuuksia työperäiseen maahanmuuttoon sekä monikulttuurisuuteen liittyen, TE

Kansainvälistä yhteistyötä eri tahojen (mm. osallistujat, viranomaiset) välillä rahoitetaan osana Manner-Suomen ESR-ohjelmaa toimintalinjoissa 1-3 toteutettavia hankkeita, TE, LH

Kielikoulutus osana kulttuurivaihtoa ja yritys yhteistyötä.

- Kulttuurien kohtaaminen hoitotyössä – koulutusohjelman suunnittelu ja pilotointi Kainuussa. Hanke parantaa sosiaali- ja terveysalan kykyä palvella eri kulttuureista tulevia asiakkaita ja lisää siten Kainuun houkuttelevuutta maahanmuuttoalueena.

6.2 Viestintä ja kansalaisvaikuttaminen

Keinot:

Vahvistetaan kainuulaista osaamista ja pidetään esillä maakuntaa jo hyvin kuvaavia viestejä. Tuodaan esille Kainuun koulutusmahdollisuudet. Kehitetään nuorten kansalaisvaikuttamisen osaamista koulutuksen avulla. Kehitetään monikanavaista viestintää hyödyntämällä laajakaistaverkkoa. Huomioidaan järjestöjen tekemä kulttuurityö uutta osaamista Kainuuseen luovana tärkeänä maakunnallisena voimavarana.

6.3 Alueyhteistyö ja kumppanuus

Keinot:

Suuntaudutaan ulospäin yhteistyöhön. Kainuun hallintomallin puitteissa kehitetään julkishallinnon kumppanuusrakenteita toimintatapojen uudistamiseksi. Muodostetaan maakuntaohjelman kärkialoille vuorovaikutteiset yhteistyöfoorumit (on osittain jo olemassa). Tuetaan nuorten osaamisen kasvua kehittämällä nuorten yhteistyö-, vuorovaikutus- ja verkottumistaitoja yhteistyössä eri toimijatahojen kanssa (mm. yrittäjyyskasvatus).

OUKA yhteistyö Pohjois-Pohjanmaan kanssa/KMK

TOTSU toteuttaa nimensä mukaisesti Kainuun maakuntaohjelmaa. Ohjelman ympäristönvaikutusten arviointi, joka on esitetty maakuntaohjelman liitteessä nro 2/Ympäristöselostus, pätee suoraan TOTSUun. Yksittäisten hankkeiden vaikutusten arviointia tehdään hankekohtaisesti. Hankkeiden rahoituksesta päätettäessä selvitetään tarpeellisessa määrin niiden sosiaaliset, ympäristölliset ja taloudelliset vaikutukset. Kullakin hallinnonalalla on hyväksytyt menettelytapansa, lisäksi Kainuun ympäristökeskukselta pyydetään erillinen lausunto hankkeen ympäristövaikutuksesta, jos hankkeen toiminta sitä edellyttää. Vuosittain julkaistaan raportti Kainuun kehittämisestä.

Kainuun nykyinen poikkeuksellisen positiivinen kehitys keskittyy Sotkamoon ja Kajaaniin, jonne myös käytettävissä olevasta kehittämisrahoituksesta kohdentuu yli kaksi kolmannesta. Muualla Kainuussa eteenpäin mennään paljon hitaammin. Alueellisesti eriytyvän kehityksen suunnan muuttaminen on mittava haaste, johon ei toistaiseksi ole löydetty toimintatapoja. Jo syksyn aikana on erikseen tarkasteltava kuntien kanssa mitä uusia keinoja tarvitaan ja tarvittaessa esitettävä jopa lainsäädännön muuttamista osaratkaisuna. Pääpaino on kuitenkin Kainuun omissa toimenpiteissä. Neljän kunnan eli Hyrynsalmen, Kuhmon, Puolangan ja Suomussalmen yhteinen osallistuminen maaseutumaisten kuntien kehittämiseen luontomatkailuun keskittyen voi olla yksi hyödyllinen toimenpide.

ALUSTAVAT NEUVOTTELUTARPEET MINISTERIÖIDEN KANSSA 27.-28.11.07

Ylä-Savon ja Pielisen Karjalan edustajat ovat tuoneet kesän ja syksyn aikana painokkaasti esille tarpeen parantaa tieyhteyksiä Talvivaarasta myös etelään ja itään. Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnat esittävät Kainuun kanssa yhdessä 16,2 miljoonan euron lisärahoitusta vuoden 2008 valtion budjettiesitykseen kohdennettavaksi parantamistoimenpiteisiin 870-tielle ja 873-tielle tavara- ja työmatkaliikennettä varten. Tästä asiasta on tarkoitus neuvotella yhteisesti liikenne- ja viestintäministeriön kanssa.

Matkailun lisäksi Kainuun saavutettavuuden parantamista tarvitsee myös metsä- ja kaivannaistoimiala. Lentoliikenteen hyödyntäminen on avainasemassa. (LVM).

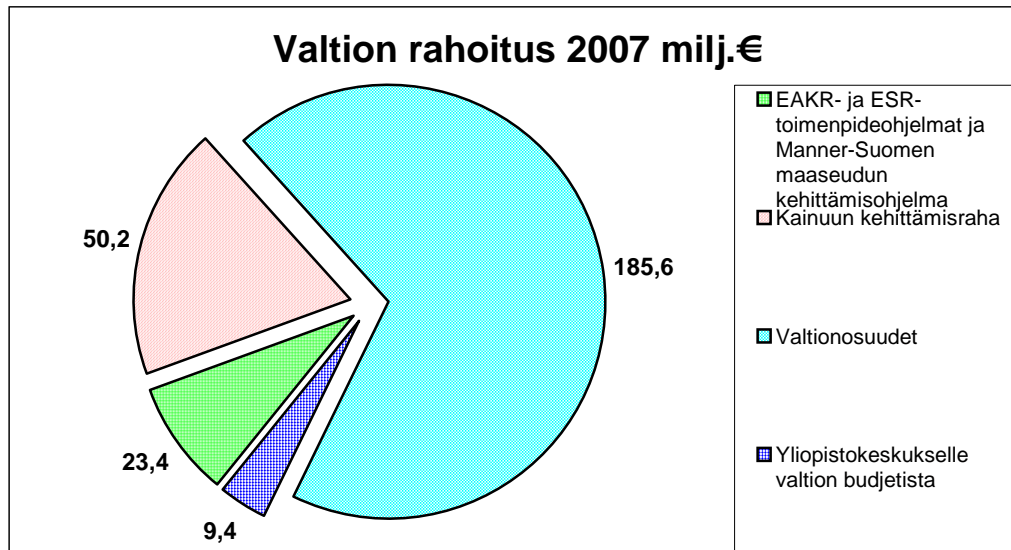
Opetusministeriön kanssa on aihetta neuvotella yliopistokeskusten kehittämiseen panostamisesta vuoden 2010 jälkeenkin. Pyritään yhteiseen neuvotteluun muiden vastaavassa tilanteessa olevien maakuntien kanssa.

Maa- ja metsätalousministeriön sekä ympäristöministeriön kanssa on syytä neuvotella metsähallituksen hallinnoimien retkeilyalueiden ja kansallispuistojen tehokkaasta matkailukäytöstä

tulevina vuosina, kun perusrahoitus infrastruktuurin ylläpitoon on vähenemässä. Neuvotteluun pyydetään mukaan muidenkin maakuntien edustajia.

Muihin neuvotteluihin maakuntien ja ministeriöiden kesken osallistutaan aiheesta riippuen.

Kainuuseen tuleva valtion rahoitus vuonna 2007.

Rahoitustaulukko

Momentin nimi	Lähtötaso 2007	Esitys 2008	Esitys 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012
Kainuun kehittämisraha	50 158 000	45 910 000	48 300 000	50 150 000	52 150 000	54 240 000
Kainuun kehittämisraha/Paltamon työllisyyskokeilu			7 100 000	7 100 000	7 100 000	7 100 000
Itä-Suomen EAKR -toimenpideohjelma 2007 - 2013	8 500 000	8 019 317	7 440 117	6 860 155	6 254 020	5 620 894
Valtion vastinraha	4 023 000	6 088 144	5 525 776	5 751 557	5 947 160	6 148 369
Itä-Suomen ESR -toimenpideohjelma 2007 - 2013	5 251 920	6 028 000	5 227 000	4 359 000	3 516 000	2 609 000
Valtion vastinraha	2 479 000	2 980 000	3 146 000	3 346 000	3 546 000	3 746 000
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007 - 2013	1 300 000	1 750 000	1 519 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000
Valtion vastinraha	1 450 000	2 000 000	1 815 000	1 900 000	1 900 000	1 900 000
Euroopan kalatalousrahasto, EKTR	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Valtion vastinraha	95 000	95 000	95 000	95 000	95 000	95 000
	73 326 920	72 940 461	80 237 893	81 231 712	82 178 180	83 129 263

Erillisenä liitteenä taulukko toimintalinjoittain sekä arvio kuntarahasta ja yksityisestä rahasta.

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA

Rahoitus 2008-2012, milj.€

Maakunta: Kainuu

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2007	Esitys 2008	Esitys 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012
Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)	32.50.63	Kainuun kehittämisraha	50,158	45,910	48,300	50,150	52,150	54,240
Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)	32.50.63	Kainuun kehittämisraha/Paltamon työllisyyskokeilu			7,100	7,100	7,100	7,100
Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)	32.30.42	Luottotappiokorvaus	1,400	1,700	1,700	1,700	1,700	1,700
Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)	32.30.43	Korkotuet	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300
Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)	32.30.44.1	Alueellinen kuljetustuki	0,012	0,013	0,014	0,015	0,016	0,017
Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)	32.30.45	Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen	0,000	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020
Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)	32.01.02.2	Pk-yritysten osaamisen kehittämispalvelut	0,017	0,020	0,020	0,020	0,020	0,020
Ympäristöministeriö	35.20.37	Avustukset kuntien kaavoitukseen	0,004	0,060	0,100	0,100	0,100	0,100
Ympäristöministeriö	35.01.65	Eräät avustukset	0,000	0,050				
Ympäristöministeriö	35.10.77	Ympäristötyöt (ls)	0,020	0,070	0,040	0,020	0,040	0,040
Ympäristöministeriö	35.10.69	Ympäristönsuojelun edist.	0,020	0,010	0,010	0,010	0,010	0,010

	Lähtötaso 2007	Esitys 2008	Esitys 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012
Valtion rahoitus yhteensä	51,931	48,153	57,604	59,435	61,456	63,547
Kuntien rahoitus *						
Julkinen rahoitus yhteensä	51,931	48,153	57,604	59,435	61,456	63,547
Yksityinen rahoitus *						
RAHOITUS YHTEENSÄ	51,931	48,153	57,604	59,435	61,456	63,547

* Arvio rahoituksen määrästä.

Erillinen liite maakuntavaltuusto 29.10.2007

MAAKUNTAOHJELMAN TOTEUTTAMISSUUNITELMA

Rahoitus 2008-2012, milj.€

Maakunta: Kainuu

Hallinnonala	Momentin numero	Momentin nimi	Lähtötaso 2007	Esitys 2008	Esitys 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012
MMM	30.10.61	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen						
		Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma:	1,300	1,750	1,519	1,600	1,600	1,600
MMM	30.10.62	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä						
		Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma:	1,450	2,000	1,815	1,900	1,900	1,900
MMM	30.40.62	Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepolitiikan edistäminen	0,070	0,070	0,070	0,070	0,070	0,070
		Kansallinen osuus	0,095	0,095	0,095	0,095	0,095	0,095
TEM	32.70.64	EU:n rakennerahastojen rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013						
		EAKR -toimenpideohjelma:	8,500	8,019	7,440	6,880	6,254	5,620
		Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:						
		- Valtakunnallinen						
		- Alueellinen	5,252	6,028	5,227	4,359	3,516	2,609
TEM	32.70.65	Valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007—2013						
		EAKR -toimenpideohjelma:	4,023	6,088	5,526	5,752	5,947	6,148
		Manner-Suomen ESR -toimenpideohjelma:						
		- Valtakunnallinen						
		- Alueellinen	2,479	2,980	3,146			

	Lähtötaso 2007	Esitys 2008	Esitys 2009	Esitys 2010	Esitys 2011	Esitys 2012
EU:n rahoitus yhteensä	15,122	15,867	14,256	12,909	11,440	9,899
Valtion rahoitus yhteensä	8,047	11,163	10,582	7,747	7,942	8,143
Kuntien rahoitus *	38,606	43,566	40,633	1,906	1,921	1,747
Julkinen rahoitus yhteensä	61,775	70,596	65,471	22,562	21,303	19,789
Yksityinen rahoitus *	13,789	14,690	13,920	13,622	13,324	13,026
RAHOITUS YHTEENSÄ	75,564	85,286	79,391	36,184	34,627	32,815

* Arvio rahoituksen määrästä.

Ohjelman rahoitus toimintalinjoittain ja hallinnonaloittain: EU, valtion vastinraha ja Kainuun kehittämisraha

milj. €	TL 1				TL 2				TL 3				TL 4			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
VM																
- SM	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
OPM	4,077	4,148	3,812	3,812	0,221	0,084	0,143	0,143	0,000	0,000	0,000	0,000	0,501	0,656	0,609	0,609
MMM	0,000	0,000	0,000	0,000	0,140	0,140	0,140	0,140	2,802	3,914	3,499	3,499	0,000	0,000	0,000	0,000
LVM	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
TEM	3,139	3,702	3,510	3,560	21,566	18,995	18,778	19,428	0,000	0,000	0,000	0,000	16,370	15,456	23,302	23,302
- SM	1,000	1,660	1,649	1,699	2,471	2,223	2,448	2,598	0,000	0,000	0,000	0,000	0,295	0,150	0,310	0,310
- KTM	1,919	1,742	1,611	1,611	12,543	9,365	8,790	8,890	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
- TM	0,220	0,300	0,250	0,250	6,552	7,407	7,540	7,940	0,000	0,000	0,000	0,000	16,075	15,306	22,992	22,992
STM	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,251	0,234	0,234
YM	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
LH, JOUKKOLIIKEN	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Yhteensä	7,216	7,850	7,322	7,372	21,927	19,219	19,061	19,711	2,802	3,914	3,499	3,499	16,871	16,363	24,145	24,145

milj. €	TL 5				TL 6				TL:t yhteensä				Yhteensä
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010	
VM									0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
- SM	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
OPM	0,000	0,000	0,000	0,000	0,125	0,142	0,131	0,131	4,924	5,030	4,695	4,695	19,344
MMM	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	2,942	4,054	3,639	3,639	14,274
LVM	20,554	21,011	22,000	23,000	0,000	0,000	0,000	0,000	20,554	21,011	22,000	23,000	86,565
TEM	0,000	0,000	0,000	0,000	0,396	0,417	0,368	0,368	41,471	38,570	45,958	46,658	172,657
- SM	0,000	0,000	0,000	0,000	0,150	0,140	0,110	0,110	3,916	4,173	4,517	4,717	17,323
- KTM	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	14,462	11,107	10,401	10,501	46,471
- TM	0,000	0,000	0,000	0,000	0,246	0,277	0,258	0,258	23,093	23,290	31,040	31,440	108,863
STM	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,251	0,234	0,234	0,719
YM	1,712	1,242	1,330	1,500	0,000	0,000	0,000	0,000	1,712	1,242	1,330	1,500	5,784
LH, JOUKKOLIIKEN	0,801	0,766	0,850	0,850	0,000	0,000	0,000	0,000	0,801	0,766	0,850	0,850	3,267
Yhteensä	22,266	22,253	23,330	24,500	0,521	0,559	0,499	0,499	72,404	70,924	78,706	80,576	302,610
Tekniset tuet									0,900	1,058	0,900	0,900	3,758
Varaukset keskushallintoon									0,000	1,100	0,625	0,625	2,350
Kokonaisrahoitus									73,304	71,982	79,606	81,476	306,368

Rahoituslähteittäin: EAKR, ESR, EMR, EKR, valtion vastinrahat ja Kainuun kehittämisraha, ei sisällä teknistä tukea, eikä varauksia

milj. €	TL 1				TL 2				TL 3				TL 4			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
EU-rahoitus	4,220	4,216	3,669	3,669	6,189	6,169	5,905	5,905	1,319	1,819	1,589	1,589	1,612	1,682	1,558	1,558
Valtio	2,996	3,634	3,653	3,703	15,738	13,050	13,156	13,806	1,483	2,095	1,910	1,910	15,259	14,681	22,587	22,587
Kunnat *	0,900	1,100	1,100	1,100	0,800	1,100	1,100	1,100	0,000	0,000	0,000	0,000	0,300	0,300	0,300	0,300
Julkinen rahoitus yht.	8,116	8,950	8,422	8,472	22,727	20,319	20,161	20,811	2,802	3,914	3,499	3,499	17,171	16,663	24,445	24,445
Yksityinen rahoitus*	0,200	0,200	0,200	0,200	32,000	13,900	13,900	13,900	0,500	0,800	0,800	0,800	0,000	0,000	0,000	0,000
Yhteensä	8,316	9,150	8,622	8,672	54,727	34,219	34,061	34,711	3,302	4,714	4,299	4,299	17,171	16,663	24,445	24,445

milj. €	TL 5				TL 6				TL:t yhteensä				Yhteensä
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010	
EU-rahoitus	0,827	0,487	0,365	0,365	0,352	0,370	0,313	0,313	14,519	14,743	13,399	13,399	56,060
Valtio	21,439	21,766	22,965	24,135	0,169	0,189	0,186	0,186	57,885	56,181	65,307	67,177	246,550
Kunnat *	0,100	0,000	0,100	0,100	0,050	0,050	0,050	0,050	2,150	2,550	2,650	2,650	10,000
Julkinen rahoitus yht.	22,366	22,253	23,430	24,600	0,571	0,609	0,549	0,549	74,554	73,474	81,356	83,226	312,610
Yksityinen rahoitus*	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	32,700	14,900	14,900	14,900	77,400
Yhteensä	22,366	22,253	23,430	24,600	0,571	0,609	0,549	0,549	107,254	88,374	96,256	98,126	390,010

* Arvio

Rahoitussuunnitelma on suuntaa-antava ja tarkentuu vuosittain TOTSUissa ja MYAKeissa.

Hallinnonaloittaisiin lukuihin lasketaan kehittämis- ja investointityyppiset varat

EU-rahoitus: EAKR, ESR, EMR, EKR

Arvioidaan ohjelman toteutukseen sitoutuvan kuntien ja yksityisen rahoituksen suuruusluokka.

KAINUUN MAAKUNTA - KUNTAYHTYMÄ – PL 400, 87070 KAJAANI
PUH. 08 6155 41 – FAX 08 6155 4260
www.kainuu.fi